

De nye svenske og norske Kommissionsforslag om en Invalide- og Alderdomsforsikring.

Af

Cordt Trap.

Der har i Sverige og Norge været nedsat Kommissioner for at forberede Lovgivningen om en Invalide- og Alderdomsforsikring, og de har nu begge, omtrent paa samme Tid, afgivet Betænkninger med dertil knyttede Lovforslag. Dette har stor Interesse for os Danske, fordi der er al Udsigt til, at Spørgsmaalet om en Invalideforsikring bliver brændende herhjemme, naar den danske Arbejderforsikringskommission faar afgivet sin Betænkning, hvilket ventelig vil ske i en nær Fremtid. Jeg skal i det følgende omtale disse Forslag og begynde med det svenske.

I Sverige har Spørgsmaalet om en Alderdoms- og og Invalideforsikring været paa Dagsordenen i mange Aar. Allerede i 1884 nedsattes der en Arbejderforsikringskommission, hvis Forslag gik ud paa at tilvejebringe en Alderdomsforsikring for hele Nationen ved at lægge en Afgiftspligt paa Befolkningen fra 19—28 Aar. Forslaget havde en vis Lighed med de Blackleyske Planer i England, dog at Bidragspligten efter

disse kun omfattede Aldersklasserne fra 18—21 Aar. I 1889 nedsattes en ny Kommission, hvis Forslag nærmer sig stærkt til den tyske Lovgivning. Disse Bestræbelser fører dog ikke til noget Resultat. Men Interessen for Sagen kønedes ikke og gav sig mangfoldige Udslag. I 1907 nedsattes en tredje Kommission, hvis Formand er Professor, nu Regeringsraad Lindstedt, som i en lang Aarrække har anvendt sin store Arbejds-kraft paa at forberede Løsningen af dette vigtige Spørgsmaal. Kommissionen bestod desuden af 6 andre Medlemmer, blandt hvilke den bekendte Socialdemokrat Hjalmar Branting. Under 9. November 1912 er der afgivet en Betænkning, der er enstemmig, dog at Branting paa nogle Punkter har indtaget en Særstilling. Det svenske Forslag gaar i Hovedtrækkene ud paa følgende.

Enhver arbejdsfør svensk Mand og Kvinde skal, med visse i Loven fastsatte Undtagelser, udrede tvungne aarlige Afgifter fra det 16de til det fyldte 67de Aar; under Kvinder er ogsaa indbefattet Hustruer. Derved tilvejebringes Midlerne til en Forsikring, der træder i Kraft ved blivende Arbejdsudygtighed og senest ved det fyldte 67de Aar. Ligesom i Tyskland hviler Hovedvægten her paa Forsikringen mod Arbejdsudygtighed. Afgifterne udgør 2 Kr. aarlig for alle afgiftspligtige Personer, derunder ogsaa Hustruer; men dette Beløb forøges med henholdsvis 5 eller 10 Kr. for Forsikrede, hvis Aarsindtægter udgør fra 800 til 1200 Kr. eller 1200 Kr. og derover; der opstilles saaledes i det hele kun 3 Afgiftsklasser. De 2 Kr. opkræves af den Kommune, hvor den Forsikrede er mandtalsskreven, og denne Kommune er ansvarlig for Afgiftens Erlæggelse.

Tillægsafgiften paa 5 og 10 Kr. opkræves derimod i Forening med de direkte Statsskatter. Undtagne fra Bidragspligten er pensionsberettigede Statsembedsmænd og deres Hustruer, Indehavere af Formuer paa mindst 6000 Kr. og andre Klasser af Personer, som Kongen maatte bestemme.

Den aarlige Pension fastsættes for Mænd til 30 $\%$, for Kvinder til 23 $\%$ af de erlagte Bidrags samlede Beløb. Grunden til Pensionens forskellige Størrelse ligger i, at Kvinderne har en højere Levealder og er mere udsatte for Tab af Arbejdsevne. Den nævnte selverhvervede Rente forøges dernæst i Tilfælde af Arbejdsudygtighed (derimod ikke Alder alene) ved et offentligt Tilskud, der udgør 150 Kr. for Mænd og 125 Kr. for Kvinder. Har den Forsikrede Indtægter (foruden Pensionerne), formindskes Tilskuddet med disses halve Beløb og ophører altsaa, naar Indtægten har naaet 300 Kr. for Mænd og 250 Kr. for Kvinder. Ved Beregningen af Ægtefællens Indtægt, der kræves til Bestemmelse af Tilskuddets Størrelse, gaar man ud fra, at den samlede Indtægt er ligeligt delt mellem begge. Det foreslaas, at Forsikrede, der har betalt Afgifter i de to højere Afgiftsklasser, faar deres Tilskud forøget med $1\frac{1}{3}$ $\%$ for hvert Bidragsaar. Ved denne Bestemmelse har man villet tage Hensyn til de Forsikredes forskellige Lefevod. Ogsaa Personer, der ikke har erlagt Præmier, kan i visse Tilfælde faa offentlig Understøttelse (uden Fattighjælps Virkninger), hvis Størrelse da beregnes efter de fornævnte for Tilskud angivne Regler. Det foreslaas, at det offentlige Tilskud til en Forsikret bæres med $\frac{2}{3}$ af Staten og med $\frac{1}{3}$ af den

Kommune, hvor han var mandtalsskreven paa den Tid, Renten tilkendtes ham.

Ved Siden af de førømtalte Tilskud, der tildeles efter bestemte Regler, kan den Forsikredes Forsørgelseskommune yde et ekstraordinært Tilskud, der ikke regnes som Fattighjælp, og hvis Størrelse beror paa Kommunalbestyrelsens Skøn, dog at det ikke maa udgøre mere aarlig end 150 Kr. for Mænd og 125 Kr. for Kvinder. For saadan ekstraordinær kommunal Understøttelse vil der særlig blive Brug i Byerne og andre dyrere Kommuner i Tiden umiddelbart efter Lovens Ikrafttræden, da de selverhvervede Pensioner endnu kun har naaet en ringe Størrelse. Hvis Lovens Bestemmelse om Pensionernes Beregning skulde gælde for alle, der ved Lovens Ikrafttræden var mellem 16 og 67 Aar, vilde det kræve meget betydelige offentlige Tilskud. For at bøde noget herpaa har man opstillet nogle Overgangsbestemmelser for dem, der var 45 Aar ved Lovens Ikrafttræden. Her skal Pensionen udgøre 22 % af Indskuddene for Mænd og 17 % for Kvinder.

Forsikringsbidragene indgaar i et Fond, der skal udrede de i Kraft traadte Pensioner. Med visse Mellemrum reguleres Forsikringsbetingelserne efter de indhentede Erfaringer, dog maa man ikke røre ved de Forsikringer, der allerede er traadte i Kraft, og de derved forårsagede Tab bæres af Staten.

De Forsikredes Afgifter beregnes at ville indbringe $8\frac{1}{2}$ Mill. Kr. aarlig, og de derved erhvervede Pensioner vil antagelig stige til 19 Mill. Kr.; ved denne Beregning er man gaaet ud fra et uforandret Folketal. Men hertil maa føjes et Statstilskud paa 21 og et kommunalt Tilskud paa $10\frac{1}{2}$ Mill. Kr., saaledes at den samlede

Udbetaling, naar Hvilepunktet er indtruffet, vil udgøre omtrent 50 Mill. Kr. Man regner, at de opsparede Forsikringskapitaler vil stige til 750 Mill. Kr. (efter 80 Aars Forløb).

Til Gennemførelse af Forsikringen virker et Pensionsraad for hele Riget, Pensionsnævn for de enkelte Kommuner. Pensionsraadets Sammensætning bestemmes af Konge og Rigsdag; Pensionsnævnet bestaar af en kongevalgt Formand og af menige Medlemmer, der vælges af Kommunalraadene. Det tilkommer Pensionsnævnet at afgøre, om en Pensionsansøgning kan bevilges og at beregne de Forsikredes Indtægter, hvorpaa det offentlige Tilskuds Størrelse beror.

Til hele denne Tvangsinstitution er der dernæst knyttet en frivillig Forsikring, der støttes ved Stats-tilskud. Indbetalingen kan kun ske i fulde Kroner, dog at disses Antal ikke maa overstige det halve Antal Leveaar. De herved erhvervede Pensioner er af en nærmere i Forslaget fastsat Størrelse. For Forsikrede, hvis Indtægter ikke er større end at de har bevaret Retten til offentlige Tilskud, forhøjes Renten med $\frac{1}{3}$ og Udgiften herved bestrides af Staten. Ved denne Bestemmelse har man villet opnaa, at Rentebegunstigelsen kun kommer de mindst bemidlede tilgode.

Som nævnt har ogsaa Branting kunnet slutte sig til Indstillingen, dog at han til den hele Foranstaltning ønsker knyttet en Børne- og Enkepensionering samt gunstigere Overgangsbestemmelser ved Lovens Ikrafttræden.

Vil man bestemme den Stilling, som det svenske Forslag om en Invalide- og Alderdomsforsikring indtager, ligger det nær at minde om, at den europæiske

Lovgivning paa dette Omraade falder i to skarpt afsondrede Grupper. Paa den ene Side staar den tyske og franske Lovgivning, der begge virker ved tvungne Bidrag fra Arbejdsgivere og Arbejdere og et fast Rigs- og Statstilskud pr. Forsikret, paa den anden Side Lovgivningen i Danmark og Storbritannien (foruden forskellige australske Stater), hvor man har en udelukkende ved offentlige Midler tilvejebragt Forsørgelse. Vil man her drage Skillelinien efter om Systemet virker med eller uden tvungen Selvhjælp, kommer det svenske Forslag paa samme Side som den tyske og franske Lovgivning; men det indtager dog paa meget betydningsfulde Punkter en Særstilling.

Det skal her først fremhæves, at den i Tyskland og Frankrig bestaaende Tvangsforsikring paa dette Omraade i Hovedsagen kun omfatter Arbejderstanden og dermed ligestillede. Derved øves der Uret mod andre Samfundsklasser, hvis Medlemmer ofte kan være ligesaa trængende, hvilket bl. a. kan ses af Oplysninger, der er tilvejebragte i Tilslutning til den foreliggende Betænkning. Og desuden har Systemet den Ulempe, at mange Personer (navnlig Arbejderhustruer) ved at udtræde af Arbejdsforholdet tillige gaar glip af Forsikringens Goder. Ganske vist kan Forsikringsforholdet opretholdes ad frivillig Vej, men denne Adgang er kun lidet benyttet. Det er derfor et uomtvisteligt Fremskridt, at det svenske Forslag i Princippet omfatter hele Nationen. De foreslaaede Undtagelser fra Forsikringspligten søger deres Berettigelse deri, at de fritagne Personers Underhold paa andre Maader er betrygget. Man kunde jo iøvrigt rejse Tvivl, om Besiddelsen af en Formue paa 6000 Kroner frembyder for-

nøden Sikkerhed i saa Henseende, navnlig i vore Dage, hvor Formuer ofte kommer og gaar lige let. I visse Tilfælde vil Tabet af Formuen kunne ramme haardt, naar f. Eks. en Person har været formuende fra Ungdommen og mister sin Formue paa et fremskredent Alderstrin, men som oftest vil der dog være udredet Bidrag i en stor Del af Livet, og de Forsikrede derfor have Ret til Pension af nogenlunde antagelig Størrelse.

En anden betydningsfuld Forskel fra den hidtil bestaaende tvungne Alderdoms- og Invalideforsikring maa søges deri, at den sidste virker ved Bidrag fra Arbejdsgivere og Arbejdere samt offentlige Tilskud, medens det svenske Forslag har slaet en Streg over Arbejdsgiverbidragene og bygger udelukkende paa tvungen Selvhjælp i Forbindelse med store Tilskud fra det Offentlige. Denne Forandring vil i ikke ringe Grad lette Forsikringens Udvidelse til hele Nationen; thi mange ubemidlede Smaamestre bliver, naar de skal betale Præmier for deres Arbejdere, derved ude af Stand til at afse Penge til deres egen Forsikring, saa meget mere som disse skal være tilstrækkelige til at dække baade Arbejder- og Arbejdsgiverbidrag.

Men yderligere adskiller Forslaget sig paa betydningsfuld Maade fra den bestaaende Tvangsforsikring ved den indbyrdes Forbindelse, som det tilvejebringer mellem den tvungne Selvhjælp og det offentlige Tilskud. Man har bevaret Selvhjælpen, bl. a. fordi Udgiften ved et rent og skært Forsørgelsessystem vilde blive overvældende store, navnlig i Sverige, hvor der findes saa mange gamle Folk. Men man har sat den for alle fælles Afgift saa lavt, at Sverige kommer under de laveste Afgifter i andre Lande, og man har sørget for, at det

offentlige Tilskud, der er af en meget betydelig Størrelse, ikke udgør et for alle lige stort Beløb som i Tyskland og Frankrig, men derimod afpasses efter de Forsikredes øvrige Indtægter, saaledes at det bliver forholdsvis stort, naar disse er smaa, og omvendt. Derved opnaar man, at Tilskuddene navnlig bliver til Fordel for de mindst bemidlede, fordi disse har den ringeste Opsparingsevne. Paa samme Tid har man dog, ved kun at fradrage Halvdelen af den private Indtægt i det offentlige Tilskud, sørget for ikke at tilintetgøre Selvhjælpsinteressen. Desuden udmærker Forslaget sig ved sin klare og enkle Bygning og ved sin lette og billige Opkrævningsmaade, der benytter sig af allerede bestaaende Organisationer og t. Eks. staar i skarpt Modsætningsforhold til det i Tyskland anvendte indviklede og kostbare Mærkesystem.

Hovedinteressen ved Forslaget knytter sig til det som et Forsøg paa at slaa Bro mellem Tvangsforsikring og Forsørgelse ved saa vidt muligt at forbinde Fordelene ved de to Systemer. Herved faar det ogsaa sit blivende Værd, selv om der kan være afvigende Meninger med Hensyn til dets enkelte Bestemmelser.

Et Forslag, der søger at forbinde Fordelene ved to forskellige Systemer, maa tage mangfoldige, hyppigt modstaaende Hensyn, som vel kan vejes paa en Guldvægt, men hvor Afgørelsen dog til Slut maa træffes ved et Skøn. Der gaar i Øjeblikket gennem Sverige en stærk national Strømning, der ganske naturligt staar i Sampagt med Selvhjælpsprincippet, fordi dette økonomisk vil styrke Landet, og fra forskellige Sider har man bebrejdet Forslaget, at det for meget bærer Præget af Forsørgelse. Som Middel herimod har man da

foreslaaet at forhøje Afgifterne, og fra en enkelt Side (Professor Wicksell) ønsket at sætte dem saa højt, at der derved kunde opnaas en Kapitalopsamling af en saadan Størrelse, at den kunde tilføre Erhvervslivet nyt Blod og bidrage til at gøre Sverige økonomisk uafhængigt af Udlandet.

Lovforslaget lider efter mit Skøn derunder, at der vil hengaa lange Tider, inden Pensionerne naar en nogenlunde antagelig Størrelse. I Byerne og andre dyrere Kommuner vil Pensionerne, i Forbindelse med de af Staten og Kommunerne ydede offentlige Tilskud, derfor ikke forslaa til Livets selv tarvelige Ophold, og hvis ikke altfor mange skal hjemfalde til Fattigvæsenet, maa Kommunalbestyrelserne derfor benytte sig af Retten til at yde ekstraordinære Understøttelser, hvis Størrelse (indenfor et vist Maksimum) afhænger af Bestyrelsens Skøn. Men i denne Overgangsperiode vil der kunne udvikle sig et System, der ligner den danske Alderdomsforsørgelse med dens uheldige Sider deri, at det ikke tilsikrer de Understøttede faste Rettigheder. Jeg tror, at der vilde være vundet meget, naar man kunde forkorte denne Overgangsperiode ved hurtigere at bringe Pensionerne op paa en aneligere Størrelse, t. Eks. ved at fastsætte et Grundbeløb, der af Hensyn til det forskellige Løn- og Prisniveau i de enkelte Dele af Landet burde rette sig efter de erlagte Afgifters Højde. Naturligvis maatte man da nøjes med et mindre Tillæg pr. tilbagelagt Bidragsaar.

Jeg sympatiserer med i nogen Grad at forstærke Forsikringselementet i det foreliggende Lovforslag. Et stort Fortrin ser jeg deri, at den for alle fælles, for Nationens store Flertal tillige eneste Afgift er sat meget

lavt og Opretholdelsen af Forslagets hele Karakter beror for en meget væsenlig Del derpaa. Men da der er en ikke ringe Fare for, at Kommunerne kommer til at udrede denne Afgift i stort Omfang, kunde jeg finde det berettiget at paalægge Arbejdsgiverne at erlægge Afgifterne for alle i deres Tjeneste værende Personer mod at give dem Ret til at afdrage Forskellen i Lønnen. Rent fraset den finansielle Side af Sagen vil det have stor ideel Betydning, at Forsikringen bliver saa effektiv som muligt og ikke for store Dele af Befolkningen synker ned til at blive en Forsørgelse. Endvidere ser jeg ikke Nødvendigheden af at lade Oprettelsen af Afgiftsklasserne standse ved en saa lav Indtægtsgrænse som 1200 Kr. om Aaret. For Indehaverne af de større Indtægter vilde det ikke blive nogen uoverkommelig Byrde at erlægge rigeligere Forsikringspræmier, naar de derved vilde erhverve Retten til højere Pensioner, og iøvrigt vilde disse kunne naa en saadan Størrelse, at de offentlige Tilskud kunde formindskes eller helt ophøre, hvorved der aabnedes Mulighed for Besparelser, der var værd at tage med, selv om de finansielt set ikke vilde have nogen betydelig Rækkevidde. Erindres maa det ogsaa, at der overalt er en stærk Oprykning i Indtægtsniveauet, der gør en fortsat Deling af Afgiftsklasserne ønskelig. Naturligvis vilde man ikke kunne gøre de her foreslaaede Forandringer uden at røre noget ved Forslagets meget enkle Bygning, hvorpaa dets Forfattere øjensynlig har lagt saa stor en Vægt, men jeg ser dog ikke, at de i nogen væsenlig Grad vilde besværliggøre Forsikringens Gennemførelse. Og ser jeg dernæst paa Reglerne om de offentlige Tilskuds Størrelse, finder jeg det meget tvivl-

somt, om det er rigtigt at give forøgede Tilskud til de Pensioner, der skyldes de højere Afgifter. Vel har Motiverne Ret i, at Personer i disse Afgiftsklasser har Brug for større Indtægter end Forsikrede i de lavere Klasser, men deres selverhvervede Pensioner vil jo ogsaa, navnlig i det lange Løb, blive betydelig højere, og man tør vel regne med, at de har større Evne til ved frivillig Selvhjælp eller ad andre Veje at forøge deres Indtægter.

Efter at denne Artikel er gaaet i Trykken, har den svenske Regering forelagt Rigsdagen et Lovforslag der bygger paa Kommissionsudkastet, men dog indeholder nogle Forandringer af Betydning.

Her skal nævnes, at de aarlige Afgifter forøges med 1 Krone og derved i de tre Klasser kommer til at udgøre henholdsvis 3, 8 og 13 Kroner. Dernæst foreslaas de aarlige Pensioners Størrelse fastsat baade for Mænd og for Kvinder til 30 % af de erlagte Afgifters samlede Beløb. Man har herved villet besværges den Storm, som Kvinderne rejste mod at gøre Forsikringsbetingelserne ulige for de to Køn. Yderligere foreslaas det, at Pensionerne for invalide Enkemænd, Enker og andre ugifte Kvinder forøges med en vis aarlig Sum, sædvanlig 60 Kr., for hvert uforsørget Barn under 15 Aar. Denne Begunstigelse tilkommer som nævnt kun invalide Personer og om en egentlig Børneforsikring er der altsaa ikke Tale. Alt i alt vil de foreslaaede Forandringer betyde væsentlig forøgede Pensioner, særlig for Kvinderne og for Mænd i den laveste Afgiftsklasse. Merudgiften dækkes dels ved de forhøjede Forsikringsafgifter, dels ved stærkt forøgede offentlige Tilskud. Saaledes foreslaas det, at Staten, til Dækning af Underskuddet ved Kvindernes Forsikring, tilskyder et aarligt Beløb lig en Tredjedel af de kvindelige Pensionsafgifters samlede Beløb. Ved disse Forandringer vil de opsparede Forsikringskapitaler stige indtil en Sum af c. 1100 Millioner Kroner.

Paa den anden Side foreslaas det offentlige særlige Tilskud til de højere Afgiftsklasser nedsat fra $1\frac{1}{3}$ til 1 % for hvert Bidragsaar og Fordelingsreglerne for det offentlige Tilskud ændrede, navnlig for at lette Byrden for de

fattige Kommuner. Endelig foreslaas nogle jævne Overgangsbestemmelser. Regeringen har tilkendegivet, at den til Dækning af Udgiften ved Forsikringen bl. a. vil foreslaa en Forhøjelse af Tobaksbeskatningen.

Ogsaa i Norge har man længe beskæftiget sig med Spørgsmaalet om en Alderdoms- og Invalideforsikring. Saaledes nedsatte Stortinget i 1894 den parlamentariske Arbejderkommission, som i 1899 offentliggjorde Forslag til en Alderdoms- og Invalideforsikring for det norske Folk. Men den faglige Kritik lagde sig imellem, og Forslaget blev ikke gennemført. I 1906 nedsattes dernæst den saakaldte Folkeforsikringskomité, bestaaende af 6 Medlemmer, med Professor Oskar Jæger som Formand; den har i December 1912 afgivet sin Betænkning, idet den deler sig i et Flertal og et Mindretal paa henholdsvis 4 og 2 Medlemmer. I Hovedtrækkene gaar Flertallets Forslag ud paa følgende.

Der oprettes en Invalide- og Alderdomsforsikring for det norske Folk ved Hjælp af aarlige Afgifter, der udredes af hele den voksne, baade mandlige og kvindelige Befolkning. Bidragspligtige er alle Personer af begge Køn, som er bosatte i Norge eller som farer med norske Skibe, og desuden Rigets Tjenestemænd i Udlandet, forsaavidt de er norske Statsborgere. Forsikringspligten indtræder ved det 16de Aar. Personer optages ikke i Forsikringen, naar de er erhvervsudygtige eller fylder 60 Aar. Norske Statsborgere, der forlader Landet, har Ret til at opretholde Forsikringsforholdet ved Hjælp af frivillige Bidrag.

Afgiften udgør aarlig 2 % af Indtægten og 0,5 ‰ af Formuen, for Enkeltpersoner dog ikke under 2 Kr.

For Ægtefæller beregnes Afgiften i Forhold til deres samlede Indtægt, dog erlægges mindst 2 Kr. for hver. For at lette Byrden for Personer, hvem der paahviler Forsørgelsespligter, nedsættes Afgiften med 5 % for hver forsørgt Person. I Princippet er enhver Indtægt, selv om den er nok saa lille, afgiftspligtig efter foranstaaende Regler; men Fritagelse kan dog gives paa Grund af Sygdom, Ulykkestilfælde eller andre utilregnelige Aarsager. Afgiften erlægges i saa Tilfælde af den Kommune, hvor den Forsikrede har Hjemsted eller fast Bopæl.

Som Vederlag for de ved Forsikringen bevirkede Besparelser i den offentlige og private Forsørgelse har man ogsaa lagt Bidragspligt paa skattepligtige Selskaber og Privatpersoner, som efter de almindelige Regler ikke er forsikringspligtige. Desuden skal Kommunerne yde aarlige Tilskud af 25 Kr. for hver Person, der havde Hjemstavnsret i Kommunerne paa den Tid, Invaliditeten erklæredes. Understøttelse ydes ved Invaliditet eller Opnaelsen af en vis Alder. Invaliditet er betinget af, at der er erlagt Præmier i mindst 4 Aar (den saakaldte Ventetid); Pensionen træder i Kraft, naar den Forsikrede ikke længer er i Besiddelse af en Tredjedel af sin Erhvervsevne. Aldersgrænsen for Opnaelse af Pension er 70 Aar, men mod Erlæggelse af Tillægspræmier kan Pensionen ydes fra et tidligere Alderstrin.

Ved Pensionernes Beregning gaar man ud fra de Forsikredes Aarsindskud uden Fradrag af Hensyn til Forsørgelsesbyrden. Af Aarsindskuddene udsondres der forlods:

for Indtægter under 1000 Kr.....	0,4 % + 1,60 Kr.
— — mellem 1000 og 5000 Kr. :	— ÷ 4,40 —
— — over 5000 Kr.....	1,3 — ÷ 19,40 —
og desuden 0,3 % af Formuen.	

Den her omtalte Del af Indskuddene benyttes til at skaffe alle de Forsikrede en fast Pension paa 80 Kr., der forøges med 15 Kr. for hvert forsørgelsesberettiget Barn paa ikke over 14 Aar. Resten af de enkelte Forsikredes Indskud anvendes derimod til Indkøb af en Tillægspension, hvis Værdi beregnes efter almindelige forsikringsmæssige Regler.

Nogen Børne- og Enkeforsikring er der ikke knyttet til Forslaget, men der er dog sikret de Efterladte nogle mindre Ydelser, der kan hjælpe dem over den første vanskelige Tid efter Dødsfaldet. Hvis den Forsikrede saaledes dør, før Ventetiden er forløbet, har Arvingerne Ret til Indskuddene, dog ikke over 40 Kr. Indtræffer Dødsfaldet efter Ventetidens Udløb, men før den Forsikrede har oppebaaret nogen Pension, godtgøres der Boet $\frac{1}{2}$ Aars, og hvis det indtræffer efter at Pensionen er begyndt at løbe, $\frac{1}{4}$ Aars Pension.

Under Sygdom, som rammer en Forsikret og kan befrygtes at medføre Invaliditet, har Rigsforsikringsanstalten, indenfor visse Grænser, som skal varetage den Forsikredes Interesser, Ret til at lade den Syge underkaste Kur og Pleje mod at bære de dermed forbundne Udgifter. Anstalten kan ogsaa sætte sig i Bevægelse for og yde Bidrag til, at en Forsikret, der har mistet en Del af sin Arbejdsevne, oplæres i et Erhverv, naar det derved kan forhindres, at han falder Anstalten til Byrde som fuldstændig Invalid. Man har her taget sit Forbillede i den storstilede Virksomhed af forebyg-

gende Art, som har udviklet sig i Tyskland i Tilslutning til Tvangsforsikringen, og som er en af dennes mest tiltalende Sider.

Til Gennemførelse af Forsikringen foreslaas oprettet dels et lokalt Nævn, der udøver en forberedende og kontrollerende Virksomhed, og dels et Rigsforsikringsraad, der er den højeste Myndighed i alle Forsikringens Anliggender og blandt andet foretager alle Beregninger af Pensionernes Størrelse og forvalter Anstaltens Midler. Forsikringsnævnet bestaar af en Formand og Medlemmer, der vælges af Herreds- eller Bystyret blandt Kredsens forsikringspligtige Personer; Rigsforsikringsraadet bestaar af en Direktør og 4 Medlemmer, der alle udnævnes af Kongen.

Afgifterne opkræves i Forening med de kommunale Skatter, men Arbejdsgiverne er pligtige forskudsvis at udrede Afgifterne for de af dem beskæftigede Personer, derunder ogsaa Tjenestetyende. Enhver Forsikret skal have en Indskudsbog, der indeholder Oplysninger om de erlagte Indskud og danner det væsenlige Grundlag for Beregningen af Pensionerne. Disse udbetales gennem Postvæsenet.

Den saakaldte Invalidefonds Midler indgaar under Rigsforsikringsanstalten og anvendes bl. a. til Dækning af det Tab, der fremkommer ved Optagelse af Forsikrede, der ved Lovens Ikrafttræden var fra 16—56 Aar; ingen optages, der ved Lovens Ikrafttræden var over den nævnte Aldersgrænse. I anden Række staar Staten som Garant for det Tab, som herved kan lides.

Det svenske og norske Kommissionsforslag adskiller sig ved nogle fælles Træk fra den hidtil bestaaende Tvangsforsikring paa dette Omraade. Saaledes

omfatter begge i Princippet hele Nationen og begge virker uden Arbejdsgiverbidrag. Men dog er de to Systemer grundforskellige. Det svenske Forslag støtter sig udelukkende til tvungen Selvhjælp i Forbindelse med offentlig Tilskud af meget betydelig Størrelse, det norske Forslag virker derimod i alt væsenligt kun ved de Forsikredes egne Indskud og bygger for saa vidt paa et rent Forsikringsgrundlag. Ganske vist er det ikke som i den private Forsikring, at hver enkelt Indskyder bærer sin egen Risiko. Men Betænkningen hævder, at overfor en social Forsikring af offentligretlig Karakter kan der ikke stilles samme Krav. Til Forsikring kræves her kun, at de samlede Indskud + paaløbende Renter dækker den samlede Værdi af de udbetalte Pensioner. Derimod er det stemmende med Retfærdighed og den sociale Forsikrings Karakter, at de rigere Forsikrede afstaar en Del af deres Indskud for at hjælpe de fattigere Brødre til en rigeligere Rente. Det ligger maaske nær at slutte saaledes, at det nogenlunde kommer ud paa det samme, om det Offentlige opkræver Skatter for derved at kunne yde Tilskud til de mindre selverhvervede Pensioner eller om det ved en Omfordeling af Indskuddene skaffer de fattige Forsikrede en rigeligere Pension. Men der er dog den meget væsentlige Forskel mellem de to Tilfælde, at efter det norske Forslag behandles Indskuddene efter Forsikringsprincippet, saaledes at en meget stor Del henlægges til Fyldestgørelse af de fremtidige Pensionsydelse og i Mellemtiden trækker Renter, medens de offentlige Tilskud som Regel belastes de aarlige Budgetter som en løbende Udgift.

Det kan have Interesse at se de Grunde, som det

norske Forslag anfører til Fordel for at bygge sit System paa Forsikring i Stedet for Forsørgelse. »I enhver anden Henseende (nemlig bortset fra Forsørgelsessystemets Simpelhed og Billighed) vil derimod en rationelt indrettet Folkeforsikring være at foretrække. Saaledes vil Indskudstvungen virke som en lempelig Tvang til Sparsommelighed og vil indeholde en Spore til Omtanke for Fremtiden af stor folkeopdragende Betydning. Men dertil kommer, at gennem en Forsikring, hvor der betales Indskud fra Ungdommen af, vil hver indbetalt Krone komme tredobbelt igen som Pension, hvorimod man, naar Pensionen udredes gennem Beskatningen, lever saa at sige fra Haanden og i Munden. I store og rige Lande med praktisk talt udtømmelige Skattekilder kan man have Raad til gennem Beskatningen at yde alle trængende Invalider og Enker en nødtørftig Pension, og dog har man, bortset fra Australien, hvor der ogsaa ydes Invalidepension, ikke vovet sig længere end til Alderdomsførsørgelse, og Udgifterne hertil hviler allerede som en knugende Byrde paa vedkommende Stats Finanser. I et lidet og fattigt Land som vort vilde en blot nogenlunde tilstrækkelig Pensionering af alle trængende Invalider og Gamle simpelthen overstige vore Kræfter«.

I disse Ord, der er prægede af en stærk økonomisk Selvhævdelse og Ønsket om at bygge Forsikringen paa et solidt økonomisk Grundlag, hentydes der til, at de indbetalte Præmier, ved at opsamles til rentebærende Kapitaler, kommer 3 Gange igen og derved vil yde en ganske anderledes virksom Hjælp end den Forsørgelse, som tilvejebringes gennem de løbende Skatter. Ogsaa efter min Mening er den kapitaldan-

nende Evne ved Forsikringssystemet et af dettes største Fortrin i Sammenligning med Forsørgelsen. Men man maa jo erindre, at i det nuværende Samfund dækkes den offentlige Forsørgelse og den private Velgørenhed hovedsagenlig gennem løbende Indtægter, og jeg er bange for, at et System, der med ét Slag vil lægge Roret helt om til den anden Side og forvandle Forsørgelsen til Forsikring, vil forløfte sig paa Opgaven, idet det lægger for stor Byrde over paa Nutiden, saa meget mere som det i Øjeblikket er umuligt at blive fri for Fattigvæsenet og dets Udgifter, som først efterhaanden vil blive bragt betydeligt ned. Jeg kan heller ikke se rettere end at det norske Forslag frembyder store Betænkeligheder ved sine overordentlig høje Afgifter, der vil ramme de ubemidlede Klasser meget haardt, og de forholdsvis beskedne Pensioner, som det er i Stand til at tilvejebringe, og som ikke vil kunne hindre, at mange Personer i Byerne og de dyrere Kommuner hjemfalder til Fattigvæsenet. Den bedst mulige Løsning af den foreliggende Opgave ligger formentlig i en Forbindelse mellem Forsikring og Forsørgelse, hvor man til den ene Side varetager Samfundets Interesser gennem en passende Kapitalopsamling, til den anden Side tager Hensyn til de ubemidlede Klassers ringere Ydeevne og indretter Systemet derefter.
